

יכּוּן בְּקִרְיַת שֶׁשֶׁ פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁהֵם כְּנֹגֵד דְּמִילּוּי יוֹד דְּשֵׁם ב"ן לְהַשְׁאִיר בּוֹ הָאֵרָה מְנוּסַפֵּת נִשְׁמָה שֶׁל שַׁבַּת שֶׁעֲבָרָה

יח וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
בְּבִעְוֵי רַבּוֹנִי יִמְלִל כְּעֵן עַבְדְּךָ
פְּתַגְמָא קָדָם רַבּוֹנִי וְלֹא יִתְקַף
רוּגְזְךָ בְּעַבְדְּךָ אֲרִי כְּפָרְעָה כֵּן
אֵת: יט רַבּוֹנִי שְׂאִיל יֵת

יח וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי
יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דְּבַר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאַל-
יַחַר אַפְּךָ בְּעַבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה:
יט אֲדֹנָי שְׂאִיל אֶת-עַבְדְּךָ לֵאמֹר הִישִׁ-לְכֶם

(18) So Yehudah approached him and said: Please, my master! May your servant please say something in my master's ears and do not be angry with your servant, for you are like Pharaoh. (19) My master asked his servants, saying, Do you have

RASHI

רש"י

(18) So Yehudah approached him [and said ...] May your servant please say something in my master's ears? — [Yehudah did not mean here that he wished to literally whisper in this royal man's ear, but rather, he was asking:] “[Please] may my words enter your ears [that you may accept them]?” (Bereishit Rabbah 93:6) **Do not be angry** — From here, you can learn that [as opposed to the usual soft manner with which people speak to royal personages,] Yehudah spoke harshly to Yosef. **For you are like**

(יח) וַיִּגַּשׁ אֵלָיו, יְדַבֵּר-נָא בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי. יִכְנָסוּ דְּבָרֵי בְּאָזְנֵיךָ: וְאַל-יַחַר אַפְּךָ. מִכָּאֵן, אַתָּה לְמֹד שׂוֹדֵבֵר אֵלָיו קְשׁוּת: כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה. הָשׁוּב אַתָּה בְּעֵינֵי כְּמֶלֶךְ, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ, וּמְדַרְשׁוֹ: סוֹפֵף לְלַקּוֹת עַלְיוֹ בְּצַרְעַת כְּמוֹ שְׁלֵקָה פָּרְעָה עַל יְדֵי זְקִנְתֵי שָׂרָה עַל לִילָה אַחַת שֶׁעֲבָבָה. דְּבַר אַחַר: מִה פָּרְעָה גּוֹזֵר וְאֵינוֹ מְקַיֵּם, מִבְּטִיחַ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, אִף אַתָּה כֵּן, וְכִי זֶה הָיָא שִׁמִּית עֵינַי שְׂאִמְרַתָּ לְשׁוּם עֵינֶךָ עַלְיוֹ דְּבַר אַחַר: כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה, אִם תִּקְנִיטְנִי, אֶהְרַג אוֹתְךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵיךָ: (יט) אֲדֹנָי שְׂאִיל אֶת-עַבְדְּךָ. מִתְחַלְלָה בְּעֵלִילָה בְּאֵת עֲלִינִי, לְמַה הָיָה לָךְ לְשִׂאֵל כָּל אֵלֶּה,

Pharaoh — [Meaning:] you are as eminent as an actual king in my eyes. This is the simple meaning here. And the midrashic explanation is [that Yehudah was saying elliptically to Yosef]: “You will eventually be smitten with tzara'at because of [your detaining] Binyamin, just like Pharaoh was smitten because of my [great] grandmother Sarah, for having detained her for [only] one night!” (see Genesis 12:10-20) Another explanation: [Yehudah was alluding to the fact that Pharaoh's own constitution stated that a servant cannot become a ruler, yet he appointed Yosef as such. Yehudah was thus saying,] “Just as Pharaoh makes decrees but does not carry them out, making promises but not honoring them, so, too, you are the same! [You now do not honor your own word,] for is this what you meant by setting your eyes when you told us that [all] you wish to [do is to] set your eyes upon Binyamin [while now, you want to take him as a slave]?!” Another explanation of “For you are like Pharaoh:” [Yehudah was threatening the same fate for Yosef and Pharaoh, saying,] “If you provoke me, I shall kill you and your master!” (Bereishit Rabbah 93:6) (19) **My master asked his servants** — From the very beginning, you treated us in an accusatory fashion! [If you were interrogating us for being suspect of spying, then surely you need ask only about our place of origin, etc. (Gur Aryeih), so] why did you need to ask all these [personal] questions? Are we seeking out [to

עבדוהי למימר האית לְכוּן
 אָבָא אוּ אָחָא: כ וְאִמְרַנָּא
 לְרַבּוּנֵי אֵית לְנָא אָבָא סְבָא
 וּבַר סִבְתִּין זְעִיר וְאָחוּהִי מִית
 וְאִשְׁתָּאֵר הוּא בְּלַחוּדוּהִי לְאִמָּה
 וְאָבוּהִי רַחִים לָהּ: כֵּא וְאִמְרַת
 לְעַבְדֵּיךָ אַחִיתוּהִי לְוֹתִי וְאִשְׁוִי
 עֵינַי עָלוּהִי: כב וְאִמְרַנָּא
 לְרַבּוּנֵי לָא יְכֹל עוֹלִימָא
 לְמִשְׁפַּק יַת אָבוּהִי וְאִם יִשְׁבּוּק
 יַת אָבוּהִי וּמִית: כג וְאִמְרַת
 לְעַבְדֵּיךָ אִם לָא יָחוּת אַחוּכוּן
 זְעִירָא עִמְכוּן לָא תוֹסְפוּן
 לְמַחֲזִי אִפִּי:

אָב אוֹ-אָח: כ וְנֹאמֶר אֶל-אֲדֹנָי יֵשׁ-לָנוּ
 אָב זָקֵן וְיֵלֵד זְקָנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיּוֹתֵר
 הוּא לְבֵדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֶהְיֶה: כֵּא וְתֹאמֶר
 אֶל-עַבְדֶּיךָ הוֹרְדוּהוּ אֵלַי וְאִשְׁימָה עֵינַי
 עָלָיו: כב וְנֹאמֶר אֶל-אֲדֹנָי לֹא-יֻכַל הַנַּעַר
 לְעֹזֵב אֶת-אָבִיו וְעֹזֵב אֶת-אָבִיו וּמֵת:
 כג וְתֹאמֶר אֶל-עַבְדֶּיךָ אִם-לֹא יֵרֵד אַחִיכֶם
 הַקָּטָן אִתְּכֶם לֹא תִסְפוּן לְרֹאוֹת פָּנָי:

a father or a brother? (20) So we told my master: We have an elderly father and a young child [born to him] in his old age — his brother is dead, and thus, only he survives from his mother[’s children] and his father loves him. (21) Then you said to your servants, Bring him down to me, so I may set my eye on him! (22) We told my master, The lad cannot leave his father, for if he leaves his father, he will die. (23) You then said to your servants, If your youngest brother does not come down together with you, you will no longer [be allowed to] see my face!

RASHI

רש"י

marry] your daughter, or do you wish [to marry] our sister [that you pry into our family details]?! Nevertheless, despite all these [personal questions,] “we told my master” (see next verse) — we did not hide anything from you! (Bereishit Rabbah 93:8)

(20) **His brother is dead** — Out of fear, Yehudah here let out a falsehood from his mouth. For he reckoned: “If I tell this man

that Yosef is still alive, then he will surely order us, Bring him to me! [just like he did regarding Binyamin].” (Yalkut 151) **לְבֵדּוֹ לְאִמּוֹ** — [means:] From that same mother, he has no other brother. (22) **For if he leaves his father, he will die** — If he leaves his father, we are worried that he will die on the way, for indeed his own mother died on the way [while giving birth, because the journey had weakened her; so, too, Binyamin’s pining for his father combined with the rough journey may cause his death (Sifte Chakhamim)].

בתר היינו מבקשים, או אחותנו אתה מבקש ואף על פי כן: ונאמר אל אדני, לא כחדנו ממך דבר: (כ) ואחיו מת. מפני היראה היה מוציא דבר שקר מפיו, אמר: 'אם אמר לו שהוא קים, יאמר הביאהו אצלי'. לְבֵדּוֹ לְאִמּוֹ. מאותה האם אין לו עוד אח: (כב) וְעֹזֵב אֶת-אָבִיו וּמֵת. אם יעזב את אביו, דואגים אנו שמא ימות בדרך, שהרי אמו בדרך מתה:

PROPHETS Ezekiel 37

נביאים יחזקאל פרק לו

(טו) וַהֲוֵה פְתָגָם נְבוּאָה מִן קֶדֶם
 יי עמי למימר: (טז) ואת בר
 אדם סב לך לוחא חדא וכתוב
 עלוהי לשבטא דיהודה ולבני
 ישראל אחיהון וסב לוחא חדא
 וכתוב עלוהי שבטא דיוסף די
 הוא שבטא דאפרים וכל בית
 ישראל אחיהון: (יז) ותקרב
 יתהון חד לות חד לך ולוחא
 חד ויהון לחוד בידך: (יח) וכד
 יימרון לך בני עמך למימר
 הלא תחוי לגא מה אלין לך:
 (יט) אתנבי להון כדנן אמר יי
 אלהים הא אנא מקריב ית
 שבטא דיוסף די הוא שבטא
 דאפרים ושבטי ישראל
 אחיהון ואחבר יתהון עלוהי

טו ויהי דבר-יְהוָה אלי לאמר: טז ואתה בן-אדם
 קח-לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל
 חֲבֵרו וּלְקַח עֵץ אֶחָד וּכְתוּב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם
 וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרו: יז וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל-
 אֶחָד לָךְ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאֶחָדִים בַּיַּדְךָ: יח וְכַאֲשֶׁר
 יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמֶּךָ לֵאמֹר הֲלוֹא-תִגִּיד לָנוּ
 מַה-אֱלֹה לָךְ: יט דַּבֵּר אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
 הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת-עֵץ יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד-אֶפְרַיִם
 וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרו וְנִתְתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת-עֵץ
 יְהוּדָה וְעִשְׂיָתָם לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ אֶחָד בְּיַדִּי: כ וְהָיוּ
 הָעֵצִים אֲשֶׁר-תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בַּיַּדְךָ לְעֵינֵיהֶם:

ית שבטא דיהודא ואעבדינן לעמא חד ויהון חד קדמי: (כ) ויהון לוחיא די תכתוב עליהון בידך לעיניהון:

(15) And the word of the Lord came to me, saying: (16) And you, son of man, take for yourself one stick and write upon it, For Judah and for the Children of Israel his companions; and take one stick and write upon it, For Yosef, the stick of Ephraim and all the house of Israel, his companions. (17) And bring them close, one to the other into one stick, and they shall be one in your hand. (18) And when the members of your people say to you, saying, Will you not tell us what these are to you? (19) Say to them, So says the Lord God: Behold, I will take the stick of Yosef, which is in the hand of Ephraim and the tribes of Israel his companions, and I will place them with him with the stick of Judah, and I will make them into one stick, and they shall become one in My hand. (20) And the sticks upon which you write shall be in your hand before their eyes.

RASHI

רש"י

(17) **And they shall be one** — *I shall join the two sticks, so that they will be one stick in your hand.* (19) **Behold, I will take,** — *that they no longer be divided into two kingdoms.*

(יז) והיו לאחדים. אני אחברם לב' העצים שיהא עץ אחד בידך: (יט) הנה אני לקח וכו'. שלא יהיו עוד נחלקין לשתי ממלכות:

Writings Mishlei 10

כתובים משלי פרק י

ה אגר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר בן מביש: ה דפליח בקיטא ברא סוכלתנא הוא ודדמיך בחצדא

(5) An intelligent son gathers in the summer, while an embarrassing son sleeps

בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא: ו בְּרִכְתָּא
תְּהוּזוּן עַל רִישֵׁי דְצַדִּיקָא
וּבְפּוּמָהוֹן דְרִשִׁיעֵי נְכֹסֵי
חֲטוּפָא: ז דּוּכְרָנָא דְצַדִּיקִי
בְּרִכְתָּא וּשְׂמָא דְרִשִׁיעֵי נִדְעָד:
ח דְחֻכִּים לְבִיָּה יִקְבֵּל פּוּקְדָנָא
וּסְכְלָא בְשִׁפּוֹתֶיהָ מִתְאַחַד:

ט דְמַהֲלֵךְ בְּתַמִּימוּתָא נִיזֵל בְּסַעְדָּא וְדַמְעָמֶן אֹרְחַתֶּיהָ נִתְיַדַע: י דְרַמּוּז בְּעֵינֹהוּי יְהֵב כְּאָבָא וּסְלִיף
בְּשִׁפּוֹתֶיהָ מִתְאַחַד:

ו בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה חֲמָס: ז זְכָר
צַדִּיק לְבִרְכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקֵב: ח חֲכָם לֵב יִקַּח
מִצְוֹת וְאוֹיֵל שְׁפֹתַיִם יִלְבֹּט: ט הוֹלֵךְ בְּתָם יִלֵּךְ בְּטַח
וּמְעַקֵּשׁ דְרָכָיו יִוֹדַע: י קָרַץ עֵינָי יִתֵּן עֲצָבַת וְאוֹיֵל
שְׁפֹתַיִם יִלְבֹּט:

soundly during the harvest. (6) Blessings [shall come] upon the head of a righteous man, but violence shall cover the mouth of the wicked. (7) The mention of a righteous man is for a blessing, but the name of the wicked shall rot. (8) The wise-hearted takes commandments, but he who talks foolishly will weary. (9) He who walks in innocence walks securely, but he who perverts his ways will be broken. (10) He who winks his eye causes grief, and he who talks foolishly will weary.

RASHI

(5) [An intelligent son] gathers in the summer — *The one who learns Torah in his youth.* (6) [But violence shall cover] the mouth of the wicked — *The violence will cover their mouths and kill them.* (7) **The mention of a righteous man** — *Whoever mentions a righteous man blesses him. But the name of the wicked shall rot* — *Decay develops in their name, for no one wishes to mention [their name].*

(8) **The wise-hearted** — *This is an allusion to Moshe our teacher.* ילְבֹט — *An expression of weariness.* (9) יוֹדַע — *He will be broken and chastised.* (10) **He who winks his eye** — *one who instigates a person with his wink to evil.* יִתֵּן עֲצָבַת — *Causes grief.*

רש"י

(ה) אֲגַר בְּקִיץ וְגו'. הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּנַעֲרוּתוֹ: (ו) וּפִי רְשָׁעִים וְגו'. הַחֲמָס יִכְסֶה עַל פִּיהֶם וַיְהַרְגֵם: (ז) זְכָר צַדִּיק. הַמְזַכֵּיר צַדִּיק מְבַרְכּוֹ: וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקֵב. רְקִיבּוֹן עוֹלָה בְּשִׁמְם שְׂאִין אָדָם חָפֵץ לְהַזְכִּירוֹ: (ח) חֲכָם לֵב. זֶה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: יִלְבֹּט. לְשׁוֹן יִגִּיעָה: (ט) יוֹדַע. יִשְׁבֵּר וַיִּתְיַסֵּר: (י) קָרַץ עֵינָי. הַמְסִית אָדָם בְּקִרְיָצוֹתָיו לְרָעָה: יִתֵּן עֲצָבַת. גּוֹרֵם עֲצָבוֹת:

Mishnah Peah, chapter 2

משנה פאה פרק ב

(1) The following separate [into individual fields] for *peah* [so that they are now considered two separate fields and therefore, one may not leave *peah* in one for the other]: A stream, a [main] canal [that has subsequent canals branching off it], a private road [of

רבנו עובדיה מברטנורא

א ואלו מפסיקין. בין שדה לשדה ויהיו נחשבים כשתי שדות לענין שאם מניח פאה באחת מדן על חברתה לא עלתה

four cubits], a public road [of sixteen cubits; the reason the Mishnah finds it necessary to state a public road, is only for the benefit of Mishnah 3, where even such a road is not a separation regarding fields of trees], a public path or a private path in constant use [both] in summer and winter [even the larger public path requires usage all year round in order to separate one field into two], fallow land,

freshly, plowed land and a [row of] different seed [one planted a row of barley within a wheat field, from one side of the field to the other (see Tosfot Rabbi Akiva Eiger)]. If one cut [young produce which has not yet grown one third] for fodder [the plot harvested in such a way] serves as a dividing line; these are the words of Rabbi Meir. But the Sages say, It does not serve as a separation for *peah* unless [this plot used for fodder] is plowed [anew afterwards].

(2) If a water canal [is so wide that it] makes the cutting of produce [on either side of the canal] impossible [if one did not stand in its middle (see Tosfot Yom Tov who amends the version in the Bartenurah)], Rabbi Yehudah says, It serves as a separation [if, however, one could cut produce of one side of the canal while standing at the other, the canal does not separate the sides into two fields, according to Rabbi Yehudah, thus arguing with the Tanna of the Mishnah above]. Any hilltop that must be dug with a mattock [i.e., the hill rises sharply so that] although the herd cannot pass over it in their plows [but humans, nevertheless, can plow it with a mattock, it is, therefore, regarded as part of the field and therefore,] one gives [one] *peah* for the entire field. (3) All [of the aforementioned] serve as separations in the case of crops, but they do not serve as separations in the case of trees, only a fence [ten handbreadths high]

רבנו עובדיה מברטנורא

לו לפאה, דכתיב (ויקרא יט) פאת שדך, שלא יניח פאה משדה לחברתה: **הנחל**. נהר. **והשלולית**. אמת המים, שמוחלקת שלל לאגפיה, שאמות אחרות של מים שוות ממנה: **ודרך היחיד**. ארבע אמות: **ודרך הרבים**. שש עשרה אמה, ומשום סיפא נקט לה, דבעי למתני סיפא שכל אלו אין מפסיקין באילן. וקא משמע לן דאפילו דרך הרבים שהיא רחבה שש עשרה אמה אינה מפסקת באילן: **שביל הרבים ושביל היחיד**. שביל זוטר טובא דשקיל כרעא ומנח כרעא, ואשמועינן דאפילו שביל דרבים אם הוא קבוע לימות החמה ולימות הגשמים, כלומר, שמהלכין בו אפילו בזמן שהשדות זרועות בימות הגשמים, מפסיק בין השדות הזרועות. ואי לא, לא מפסיק: **הבור**. שדה שאינה זרועה. והאדמה לא תשם (בראשית מז), מתרגמינן וארעא לא תבור: **והניר**. חרישה כמו נירו לכם ניר (ירמיה ד): **וזרע אחר**. כגון ששתי השדות זרועות חטים וביניהם קרקע זרוע מין אחר. ושיעור רוחב הבור והניר זרע אחר, כדי שלשה תלמים של מענית המחרישה: **והקוצר לשחת מפסיק**. דקסבר כל לשחת לאו קצירה היא דלא חשבינן ליה אתחלתא דקצירה. שחת, תבואה שלא הביאה שליש וקוצרים אותה להאכיל לבהמות. ואין הלכה כרבי מאיר: **ב אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת**. שהיא רחבה כל כך עד שהעומד באמצע אינו יכול לקצור מכאן ומכאן: ר' יהודה **אומר מפסקת**. ופליג אתנא קמא דאמר לעיל על שלולית דהיינו אמת המים דבכל ענין מפסיק. ור' יהודה סבר דאם יכולה להקצר כאחת, אינה מפסקת. והלכה כר' יהודה: **וכל ההרים אשר במעדר יעדרון**. הר שחודו זקוף ואין בקר בכליו יכולין לעבור שם ומפסיק בין שתי השדות: **הוא נותן פאה לכל**. כלומר, נותן פאה אחת לכל שתי השדות ולא חשיב הפסק דואיל והם נעדרים במעדר, כלומר, שבני אדם חופרים אותו הר בכלי שחופרים בו את הקרקע, אין זה הפסק, שהרואה אומר אין זה קרקע בור, אלא למחר חופרים אותו במעדר זורעים אותו, ושתי השדות הם אחת: **ג הכל מפסיק**

היחיד, ודרך הרבים, ושביל הרבים, ושביל היחיד הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים, והבור, והניר, וזרע אחר. והקוצר לשחת מפסיק, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אינו מפסיק, אלא אם כן חרש: **ב אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת**, רבי יהודה אומר, מפסקת. וכל ההרים אשר במעדר יעדרון, אף על פי שאין הבקר יכול לעבר בכליו, הוא נותן פאה לכל: **ג הכל מפסיק לזרעים**, ואינו מפסיק לאילן אלא

serves as a separation [regarding a field of trees]. However, should the branches [from one side of the fence] intertwine [with branches from the other side] then [even a fence] does not separate [the two sides into two fields] and one gives [one] *peah* for the entire field. (4) And for carob trees [being that they are very large trees (Tosfot Yom Tov)] the general rule is, all that are in sight of one another [are considered one field even if there are fences between them]. Rabban Gamliel said, The prevailing custom, in the house of my father, was to give separate *peah* from the olive trees in each direction [of town i.e., for all olive trees east of town, he would

separate *peah* and for olive trees west of town, another *peah* and so on] and [one *peah*] for all the carob trees within sight of each other. Rabbi Eliezer, son of Rabbi Zaddok said in his name, That also for the carob trees they had in the whole city [one *peah* was given, even though they were not in sight of each other; the *halachah* does not follow Rabbi Eliezer, son of Rabbi Zaddok]. (5) One who sows his field with one seed even though he makes of it two threshing-floors [i.e., he harvests them at two separate times] need give *peah* only once [for the entire field]. If he sows it with two varieties of seed, then even if he only makes of it one threshing-floor [i.e., he harvested both at one time] he must give *peah* twice [one for each species]. One who sows his field with two species of wheat [e.g., brown wheat and white wheat] and he makes of it one threshing-floor, gives *peah* only once, but if two threshing-floors, he must give *peah* twice. (6) The story is told of Rabbi Shimon of Mitzpah that he once sowed his field [with two different varieties of wheat] and came before Rabban Gamliel. They both went up to the chamber of hewn stone [at the Temple, where the Great Sanhedrin sat] and inquired [the law]. Nachum the Scribe said, I have a tradition from Rabbi Meyasha who received it from Abba who received it from the *Zugot* [the pairs who received the tradition quoted in Avot 1:4-18] who received it from the Prophets as a *halachah* of Moshe

רבנו עובדיה מברטנורא

לזרעים. מפרש בגמ' בירושלמי דהכל לאתוויי סלע שהיה עובר על פני כל השרדה. אם צריך הוא לעקור את המחרישה מצד זה כדי לתת אותה לצד זה, מפסיק: **אלא גדר.** גבוה עשרה טפחים: **שער כותש.** ענפי האילן קרויין שער, ופירוש שער כותש, שהנפות של אילנות מתערבין זה עם זה למעלה מן הגדר, כעלי זה התקוע במכתש: **ד כל הרואים זה את זה.** כל זמן שהעומד אצל אחד מהאילנות יכול לראות האילן האחר אף על פי שיש ביניהן גדר אינו מפסיק ולוקח פאה מאילן אחד על חבירו: **לזיתים שהיו להם בכל רוח.** פאה אחת היו נותנים על כל הזיתים שהיו להם לצד מזרחה של עיר, ופאה אחרת על כל הזיתים שהיו להם לצד מערבה, וכן לארבע רוחות: **שהיו להם בכל העיר.** אין נותנים כי אם פאה אחת לכולן, אף על פי שאין רואין זה את זה. ואין הלכה כר' אליעזר ברבי צדוק שאמר משמו, אבל הלכה כרבן גמליאל: **ה שני מיני חטין.** כגון שחמתית ולבנה: **ו הלבבלר.** הסופר: **הזוגות.** הם כל אותן שנים

גדר. ואם היה שער כותש, אינו מפסיק, אלא נותן פאה לכל: **ד ולחרובין כל הרואין זה את זה.** אמר רבן גמליאל, נוהגין היו בית אבא, נוהגין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל רוח, ולחרובין כל הרואין זה את זה. רבי אליעזר ברבי צדוק אמר משמו, אף לחרובין שהיו להם בכל העיר: **ה הזורע את שדהו מין אחד, אף על פי שהוא עושהו שתי גרנות, נותן פאה אחת.** זרעה שני מינין, אף על פי שעשאן גרן אחת, נותן שתי פאות. הזורע את שדהו שני מיני חטין, עשאן גרן אחת, נותן פאה אחת שתי גרנות, נותן שתי פאות: **ו מעשה שורע רבי שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל, ועלו ללשכת הגזית ושאלו.** אמר נחום הלבבלר, מקבל אני מרבי מיאשא, שקבל מאבא, שקבל מן הזוגות, שקבלו מן הנביאים, הלכה

from Sinai, that a man who sows his field with two varieties of wheat and makes of it one threshing-floor, must give *peah* only once; if two threshing-floors, [he gives] *peah* twice. (7) A field reaped by gentiles [who then converted (see Melekheth Shlomoh and Mishnah Achronah)], or robbers or which ants have bitten [at the roots] or which wind or cattle have broken, is exempt from *peah* [since it is written “When **you** reap the harvest of your land you must not fully reap to the corner of your field” (Leviticus 19:9) meaning only when **you** reap excluding non-Jews or robbers who do so without permission]. If [the owner] reaped half [of the field] and robbers the remaining half, it [the entire field] is exempt from *peah* for the obligation of *peah* is [fulfilled by leaving over] the standing stalks [at the completion of harvesting. Here, since, he did not complete the harvest, it, therefore, does not fall into the category of the verse i.e., “When **you** reap” (ibid)]. (8) [However] if robbers reaped half and the owners the other half he gives *peah* from what he has reaped [since he has reaped from the standing stalks, he has the obligation not to fully reap to the corner of his field]. If he reaped half and sold the other half, then the purchaser must give *peah* for the whole [since, when the previous owner harvested the first half, by definition, he automatically left over the other half which has *peah* in its corner for the produce he already harvested and therefore, when he sells the non-harvested half of the field, it is as if he excluded the portion needed for *peah*]. If he reaped half and dedicated the other half, then he who redeems it from the treasurer must give *peah* for the whole [field].

רבנו עובדיה מברטנורא

שנים הנזכרים בפרק קמא דמסכת אבות, שקבלו שנים מפי שנים עד מפי שמעון הצדיק: **ז שדה שקצרוה גויים**. לעצמן, ולא שקצרו פועלי גויים לישראל, דאזו הוי כאלו קצרוה ישראל: **קרטמוה נמלים**. דרך הנמלה לחתוך קנה השבולת מלמטה, ולזה קורים קרטום לשון יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ:). **פטורה**. דכתיב גבי פאה ובקוצרכם, עד שתהיו אתם הקוצרים. **שחובת הפאה בקמה**. כלומר, חובת הפאה של זה הניחה בקמה, ונדי דאם כלה שדה חזרה פאה לעומרים, וחייב להפריש פאה מן העומרים, הני מילי היכא דכלה הוא, אבל הכא הוא לא כלה: **ח הלוקח נותן פאה לכל**. שחובת הפאה ממנה שקצר נשאר בזה החצי שקנה הלוקח, והוי כאלו לא מכר לו אלא מה שנשאר בשדה אחר שיוציא ממנה הפאה שראוי להוציא מאותה שדה. וכן הפודה מיד הגובר, מוציא מן החצי שפדה, הפאה הראויה לשדה כולה:

Gemara Berakhot 5b

גמרא ברכות דף ה' ע"ב

It has been taught: Abba Binyamin says, All my life I took great pains about two things: that my prayer should be before my bed, and that my bed should be placed north and south. “That my prayer should be before my bed” — what is the meaning of “before my bed?” Is it perhaps, literally, in front of my bed?

תניא אבא בנימין אומר על שני דברים הייתי מצטער כל ימי על תפילתי שתהא לפני מטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום. על תפילתי שתהא לפני מטתי. מאי לפני מטתי אילימא לפני מטתי ממש

Has not Rav Yehudah said in the name of Rav (some say, in the name of Rav Yehoshua ben Levi): How do you know that when one prays, there should be nothing interposing between him and the wall? Because it says: “Then Chizkiyahu turned his face to the wall and prayed?” (Isaiah 38:2) Do not read “before my bed,” but “near my bed” [near in time; he used to pray immediately after rising]. “And that my bed should be placed north and south.” For Rabbi Chama bar Rabbi Chanina said in the name of Rabbi Yitzchak: Whoever places his bed north and south will have male children, as it says: “And whose belly You fill with Your treasure [the word *tzefonech* may mean treasure and also north], who have sons in plenty.” (Psalms 17:14) Rabbi Nachman bar Yitzchak says: His wife also will not miscarry. Here it is written, “And whose belly You fill with Your treasure,” and elsewhere it is written: “So when her term till birth had been fully complete, she beheld that there were twins in her abdomen.” (Genesis 25:24) It has been taught: Abba Binyamin says, When two people enter [a Synagogue] to pray, and one of them finishes his prayer first and does not wait for the other but leaves [the Synagogues were outside the town and it was dangerous to remain alone], his prayer is torn up before his face [i.e., rejected]. For it is written: “You that tear yourself in your anger, shall the earth be forsaken for you?” (Job 18:4) And moreover, he causes the Divine Presence to remove itself from Israel, for it says, “Or shall the Rock be removed out of its place?” (ibid.) And “Rock” is nothing else than the Holy One, blessed be He, as it says; “You did not remember the [Mighty] Rock Who bore you.” (Deuteronomy 32:18) And if he does wait, what is his reward? Rabbi Yose bar Rabbi Chanina says: He is rewarded with the following blessings, as it is said: “Oh that you would hearken to My commandments! Then would your peace be as a river and your righteousness as the waves of the sea; Your seed also would be as the sand, and the offspring of your body ....” (Isaiah 48:18-19)

זוהר ואתחנן דף ר"ס ע"ב

רבי יהודה ורבי יוסי אָעָרְעוּ בְּכַפֵּר תִּגְנוּ עַד דְּהוּוּ יִתְבִּי בִּי אוֹשְׁפִיזֵיהוּ אֶתָּא תַּד בַּר נֶשׁ וְהַד מְטוּלָא דְחִמְרָא קָמִיָּה וְעָאֵל בְּבִיתָא. אֲדַהֲכִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי הָא תִּגְנוּן דְּדוּד מְלָכָא הוּוּ מִתְנַמְנֵם בְּסוּם וְשִׁנְיָתִיהָ זְעִיר. הֵיךְ הוּוּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא הָאֵי שִׁיעוּרָא זְעִיר אִיהוּ וְלֹא הוּוּ אֲתַעֵר אֶפְּלוּ

וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב וְאִי תִּמְאָ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי מִנִּין לְמִתְפַּלֵּל שְׂלֵא יְהֵא דְבַר חוּצִץ בֵּינוּ לְבֵין הַקִּיר שְׁנַאָמַר (ישעי' ל"ח) וַיִּסַּב חוֹקֵיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל לֹא תִּמְאָ לְפָנַי מִטְּתִי אֶלֶּא אִימָא סְמוּךְ לְמִטְּתִי. וְעַל מִטְּתִי שְׂתֵהָא נְתוּנָה בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם דְּאָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינְאָ אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל הַגּוֹתֵן מִטְּתוֹ בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם הוּיִין לִיה בְּנִים זְכָרִים שְׁנַאָמַר (תהלים י"ז) וְצַפּוֹנָךְ תִּמְלֵא בְּטָנָם יִשְׁבְּעוּ בְּנִים. רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אָמַר אִף אִין אֲשֵׁתוֹ מְפֹלֵת נְפִלִים כְּתִיב הִכָּא וְצַפּוֹנָךְ תִּמְלֵא בְּטָנָם. וְכְתִיב הָתָם וַיִּמְלֵאוּ יְמִיהָ לְלֵדֹת וְהֵנָּה תוֹמִים בְּבִטְנָה. תִּנְיָא אַבָּא בְּנִימִין אוֹמַר שְׁנַיִם שְׁנַבְּנָסוּ לְהַתְפַּלֵּל וְקָדַם אֶחָד מֵהֶם לְהַתְפַּלֵּל וְלֹא הִמְתִּין אֶת חֲבִירוֹ וַיְצֵא טוֹרְפִין לוֹ תְּפִלְתוֹ בְּפָנָיו. שְׁנַאָמַר (איוב י"ח) טוֹרֵף נִפְשׁוֹ בְּאִפּוֹ הִלְמַעְנֵךְ תַּעֲזוֹב אֶרֶץ. וְלֹא עוֹד אֶלֶּא שְׁגוֹרָם לְשְׁכִינָה שְׂתַסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל שְׁנַאָמַר (שם) וַיַּעֲתַק צוּר מִמְקוֹמוֹ וַאֲיִן צוּר אֶלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנַאָמַר (דברים ל"ב) צוּר יִדְרֹךְ תִּשִׁי. וְאִם הִמְתִּין לוֹ מַה שְׁכָרוֹ אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינְאָ וּזְכָה לְבִרְכוֹת הַקְּלוֹ שְׁנַאָמַר (ישעי' מ"ח) לֹא הִקְשַׁבְתָּ לְמִצּוֹתַי. וְיְהִי כְּנֶהְרָ שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כְּגַלֵּי הַיָּם. וְיְהִי כְּחוֹל יִרְעַךְ וְצִאֲצָאִי מְעִיד וְגו':

בתלתות ליליא. אמר ליה בשעתא דעאל ליליא הוה יתיב עם כל רב רבבי ביתיה ודאין דינא ועסיק במלי דאורייתא ולבתר הוה נאים שנתיה עד פלגות ליליא וקם בפלגות ליליא ואתער ואשתדל בפולחנא דמאריה בשירין ותושבון. אדחכי אמר הוה בר נש וכי האי מלה דקאמריתו הכי הוא רוא דמלה הכא דהא דוד מלכא חי וקנים לעלם ולעלמי עלמין ודוד מלכא הוה נטיר כל יומי דלא יטעם טעם מיתה בגין דשינתא חד משיתין במיתה איהו ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי לא הוה נאים אלא שיתין נשמי דעד שיתין נשמי חסר חד איהו חי מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא ושליט (ס"א ולא שליט) ביה סטרא דרוח מסאבא ודא הוה נטיר דוד מלכא דלא יטעם טעמא דמותא ולא ישלוט ביה סטרא דרוחא אחרא. בגין דשיתין נשמי חסר חד איהו רוא דתיים דלעילא עד שיתין נשמי דאינון שיתין (ד"א לג' חסר חד אינהו) נשמי עלאין ואלין רוא דילהון דתליין בהון תני ומכאן ולתתא רוא דמותא הוא. ועל דא דוד מלכא הוה משער שיעורא דליליא בגין דיתקיים בתים דלא ישלוט ביה טעמא דמותא. וכד אתפליג ליליא הוה מתקיים באתריה בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער בעא דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא באתר דמותא בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער ובר נש דנאים בערסיה לא אתער לאשגחא ביקרא דמריה הא איהו אתקשר ברוא דמותא ומתדבק באתר אחרא. ועל דא דוד מלכא הוה קאים לאשגחא ביקרא דמריה תדיר חי לגבי חי ולא נאים בשינתא לטעמא טעמא דמותא. ובגין כד הוה מתנמנם פסום שיתין נשמי ולא בשלימו. אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו אמרו ליה מה שמך אמר להון חזקיהו אמרו ליה יתיישר חילך ויתתקף אורייתך:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 69b

מספר חרדים דף ס"ט ע"ב

It is proper to serve the King with precious vessels, vessels of silver and gold. And the heart is the essence of man, the most precious vessel among the 248 organs. It is written, "The tongue of the righteous is choice silver." (Proverbs 10:20) The two eyes, as well, are like the luminaries of the heavens. The ten fingers correspond to ten holy names, the ten spheres. The ears, too, are sacred vessels with which to hear the words of God, as is written, "Hear, and make your souls live" (Isaiah 55:3). And the organ, to bring forth the hosts of God, His servants, who do His will how much holiness and additional holiness and purity and cleanliness [from sin] they require! The brain, to think pure thoughts, to cling to the Creator, may He be blessed, and to delve into His Torah. The heart, to rejoice in Him and His commandments and to have pity for His poor and His orphans, and to be

ראוי לשרת המלך בכלי חמדה בלי כסף ובלי זהב והרי הלב עיקר האדם בלי חמדה שברמ"ח אברים וכתוב (משלי י) כסף נבחר לשון צדיק גם שתי עינים כמאורות השמים ועשר אצבעות נגד עשר שמות הקדש עשר ספירות גם האזנים בלי שרת לשמוע בהם דברי ה' בדכתיב (ישעיה נה) שמעו ותחי נפשכם והאבר להוציא צבאות ה' משרתי עושי רצונו במה קדושה צריך ותוספת קדושה וטהרה ונקיות. והמוח לחשוב מחשבות טהורות להדבק ביוצר יתברך ולעייין בתורתו והלב לשמוח בו ובמצותיו ולחמול על

tranquil and not sad or angry. The feet are the runners that go out urgently at the word of the King. Corresponding to these seven servants there are seven strands in the *tzitzit* [fringes], with the eighth [strand] corresponding to the runners. Corresponding to the soul and spirit are the *tefillin* [phylacteries] of the head and the arm. To indicate everything, He made the ten fingers. To frighten a person, so that he not sin, it is proper to put the strap [of the *tefillin*] hanging down opposite one's face, for they are chains, half of iron and half of fire. Therefore, guard the ten servants and perform your service with them. In the time of your need, how much would you lower yourself before human beings so that they lend you money, and with how many pleas? And how many

times might they turn you away empty-handed! Lower yourself before God a thousand times more, for everything depends on His will, may He be blessed. How can you not be ashamed when you ask in your prayers, so many requests and favors of Him, may He be blessed, if your prayers are not entreaties and tears.

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 1

(1) Any commandment of the Torah, whether [a] positive or negative [commandment], if a person violates any one of them, whether deliberately or by mistake, when he repents and returns from his sin, he is obligated to confess before God, blessed is He. As it says, "If a man or a woman do ... they must confess their sin that they did" (Numbers 5:6-7). This refers to a verbal confession. This confession is a positive commandment. (2) How does one confess? One says, Please, God! I have sinned [by mistake], I have sinned [deliberately], I have sinned [rebelliously] before You, and have done such and such. I regret it and am ashamed of my actions. I will never repeat this thing." This is the essence of confession. Whoever increases his confession and does so at greater length is praiseworthy. (3) So, too, those who bring

ענייו ויתומיו ויהיה נח ולא עצב ולא כועס. והרגלים הם הרצים שיוצאים דחופים בדבר המלך ונגד שבעה משרתים הם שבעה חוטין שבציצית והשמיני נגד הרצים ונפש ורוח נגדם תפלין דראש ודיד ולרמו כל העשר אצבעות עשה להפחיד האדם שלא יחטא ראוי לשום נגד פניו הרצועה תלויה שהם שלשלאות חציין של ברזל וחציין של אש לכן שמור עשרה משרתים ועבוד עבודתך בהם. לעת צרכך במה תשפל לפני בני אדם ליווך מעות בכמה תחנות וכמה פעמים ישיבו פניה ריקם תשפל לפני האל אלה דות יותר שהכל תלוי בחפצו יתברך ואיך לא תבוש בשאלך בתפלתך במה שאלות וטובות מאתו יתברך אם לא תהיה תפלתך תחנונים ודמעות:

הלכה

הרמב"ם הלכות תשובה פרק א

א כל מצות שבתורה בין עשה ובין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בודון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר (במדבר ה) איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה: ב כיצד מתודין אומר אָנָּא הָשֵׁם חֲטָאתִי עוֹיְתִי פָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וְעִשִׂיתִי כֶּךָ וְכָךְ וְהָרִי נַחֲמָתִי וּבּוֹשֵׁתִי מִמַּעֲשֵׂי וּלְעוֹלָם אֵינִי חוֹזֵר לְדַבֵּר זֶה וְזֶה עִקְרוֹ שֶׁל וְדוּי וְכָל הַמְרַבֵּה לְהַתְּדוֹת וּמֵאָרִיךְ בַּעֲנַן זֶה הָרִי זֶה מְשַׁבַּח: ג וְכֵן בְּעֲלֵי חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת בַּעַת שְׂמִיאיִן

sin-offerings and guilt-offerings, when they bring their sacrifices for their mistaken or deliberate sin, do not achieve atonement through their sacrifices unless they repent and make a verbal confession. As it says, "He must confess the sin which he committed." (Leviticus 5:5) So, too, all those who are liable to death by the decree of the Court or are liable to flogging do not achieve atonement by their death or by their flogging unless they repent and confess. Likewise, one who injures another person or damages his property, even though he pays him what he owes him, does not achieve atonement unless he confesses and turns away from doing such actions ever again. As it says, "from any of the sins of man." (Numbers 5:6)

קָרְבַּנֹּתֵיהֶן עַל שִׁגְגָתָן אוֹ עַל זְדוּנָן אִין מִתְכַּפֵּר לָהֶן בְּקָרְבָּנָם עַד שִׁיעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וַיְתוּדוּ וְדוּי דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה) וְהִתְוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וְכֵן כָּל מַחֲוִיבֵי מִיתוּת בֵּית דִּין וּמַחֲוִיבֵי מַלְקוֹת אִין מִתְכַּפֵּר לָהֶן בְּמִיתָתָן אוֹ בְּלִקְוִיתָן עַד שִׁיעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וַיְתוּדוּ. וְכֵן הַחֹבֵל בְּחֵבִירוֹ וְהַמְזִיק מְמוֹנוֹ אִף עַל פִּי שֶׁשָּׁלַם לוֹ מִה שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ אִינוּ מִתְכַּפֵּר עַד שִׁיתְוֹדָה. וַיִּשׁוּב מִלְעֲשׂוֹת כְּזָה לְעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ה) מִכָּל חַטָּאת הָאֲדָם:

VAYIGASH FOR MONDAY

ויגש ליום שני

TORAH

תורה

כיון בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' המילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

כד ויהי כִּי עָלִינוּ אֶל-עַבְדְּךָ אָבִי וְנָגַדְנוּ לְךָ אֵת דְּבַרֵי אֲדֹנָי: כה ויאמר אָבִינוּ שְׁבוּ שְׁבוּ-לָנוּ מֵעַט-אֲכָל: כו ונאמר לֹא נוֹכַל לָרֶדֶת אִם-יֵשׁ אַחֵינוּ הֶקְטָן אֲתָנוּ וַיְרַדְנוּ פִּי-לֹא נוֹכַל לָרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאַחֵינוּ הֶקְטָן אֵינָנוּ אֲתָנוּ: כז ויאמר עַבְדְּךָ אָבִי יֵלִינוּ אַתֶּם יִדְעֶתֶם כִּי שְׁנַיִם יִלְדָה-לִּי אֲשֶׁתִּי:

כד וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל-עַבְדְּךָ אָבִי וְנָגַדְנוּ לְךָ אֵת דְּבַרֵי אֲדֹנָי: כה וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שְׁבוּ שְׁבוּ-לָנוּ מֵעַט-אֲכָל: כו וַנֹּאמֶר לֹא נוֹכַל לָרֶדֶת אִם-יֵשׁ אַחֵינוּ הֶקְטָן אֲתָנוּ וַיְרַדְנוּ פִּי-לֹא נוֹכַל לָרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאַחֵינוּ הֶקְטָן אֵינָנוּ אֲתָנוּ: כז וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי יֵלִינוּ אַתֶּם יִדְעֶתֶם כִּי שְׁנַיִם יִלְדָה-לִּי אֲשֶׁתִּי:

(24) And so it was, when we went up to your servant, my father, that we told him my master's words. (25) And our father said, Go back and purchase a little food for us. (26) But we said, [Without Binyamin,] we cannot go down! We can only go down if our youngest brother is with us, for we are not allowed to see the face of the man, if our youngest brother is not with us. (27) So your servant, my father, said to us, You know that my wife [Rachel] bore two [sons] for me.